

CRRC
Armenia

**EURASIA
PARTNERSHIP
FOUNDATION**

Հրանտ Մաթևոսյան
HRANT MATEVOSSIAN FOUNDATION

Տնտեսական զարգացման և հեղափոխությունների կենտրոն

«Աղքատության նվազեցում համայնքներում. կիրառական մոտեցումներ» ծրագիր
Community Poverty Reduction “Know How” Project

«ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳ»
PUBLIC BUDGETS AND BUDGET PROGRAMME MONITORING

Վերապատրաստման դասընթաց ԲՀԿ-ների համար
Օր - Առաջին

ՕՐԱԿԱՐԳ

- **ՄԱՍ 1. Բյուջետային գործընթաց: Համայնքային բյուջե**
- **ՄԱՍ 2. Բյուջետային ծրագիր: Բյուջետային ծրագրերի կառուցվածքը**
- **ՄԱՍ 3. Բյուջետային ծրագիր: Ծրագրերի արդյունքային ցուցանիշներ**

➤ **ՄԱՍ 1. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅ: ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ**

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ: ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- **ՀՀ բյուջետային համակարգը** երկու մակարդակի բյուջեների ամբողջությունն է՝
 - ա) առաջին մակարդակ՝ պետական բյուջե,
 - բ) երկրորդ մակարդակ՝ համայնքների բյուջեներ:
- **Պետական և համայնքի բյուջեները՝** պետությանը և ՏԻՄ-երին՝ Սահմանադրությամբ և օրենքներով վերապահված լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների ձևավորման և ծախսման որոշակի ժամանակահատվածի ֆինանսական ծրագրեր են: (*«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 2, մաս 1*)
- **Համայնքի բյուջե** եկամուտների (մուտքերի) ձևավորման և ծախսման մեկ տարվա ֆինանսական ծրագիրն է, որը նպատակաուղղվում է **ՀՀԶԾ-ի և ՏԻՄ-երի՝ օրենքով վերապահված լիազորությունների իրականացմանը:** (*«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 83, մաս 1*)

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

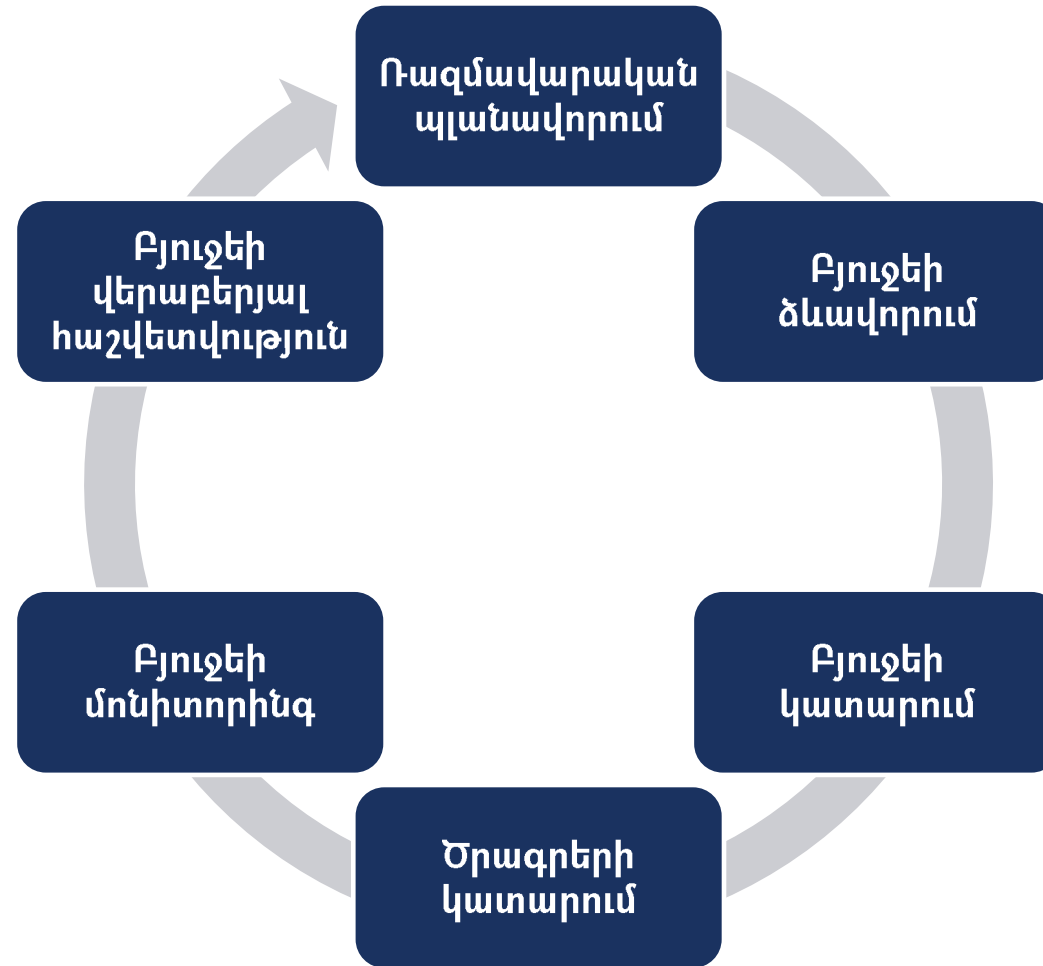
- **Բյուջետային գործընթացը`** յուրաքանչյուր բյուջետային տարվա բյուջեները կազմելու, քննարկելու, հաստատելու և կատարելու, դրանց տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու ուղղությամբ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների` օրենքով կանոնակարգված գործունեությունն է:

- Բյուջետային գործընթացը կարգավորվում է՝
 - ՀՀ Սահմանադրություն
 - ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին օրենք
 - ՀՀ պետական բյուջեի մասին օրենք
 - ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մասին օրենք
 - ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումներ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

- Հայաստանի Հանրապետությունում բյուջետային տարին սկսվում է յուրաքանչյուր տարվա **հունվարի 1-ից** և ավարտվում նույն տարվա **դեկտեմբերի 31-ին**:
- Տվյալ բյուջետային տարվա համար բյուջետային գործընթացը սկսվում է **ՀՀ վարչապետի** կողմից առաջիկա տարվա բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին որոշման **ընդունման օրը** և ավարտվում՝ տվյալ տարվա **բյուջեների կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունները հաստատելու օրը**:

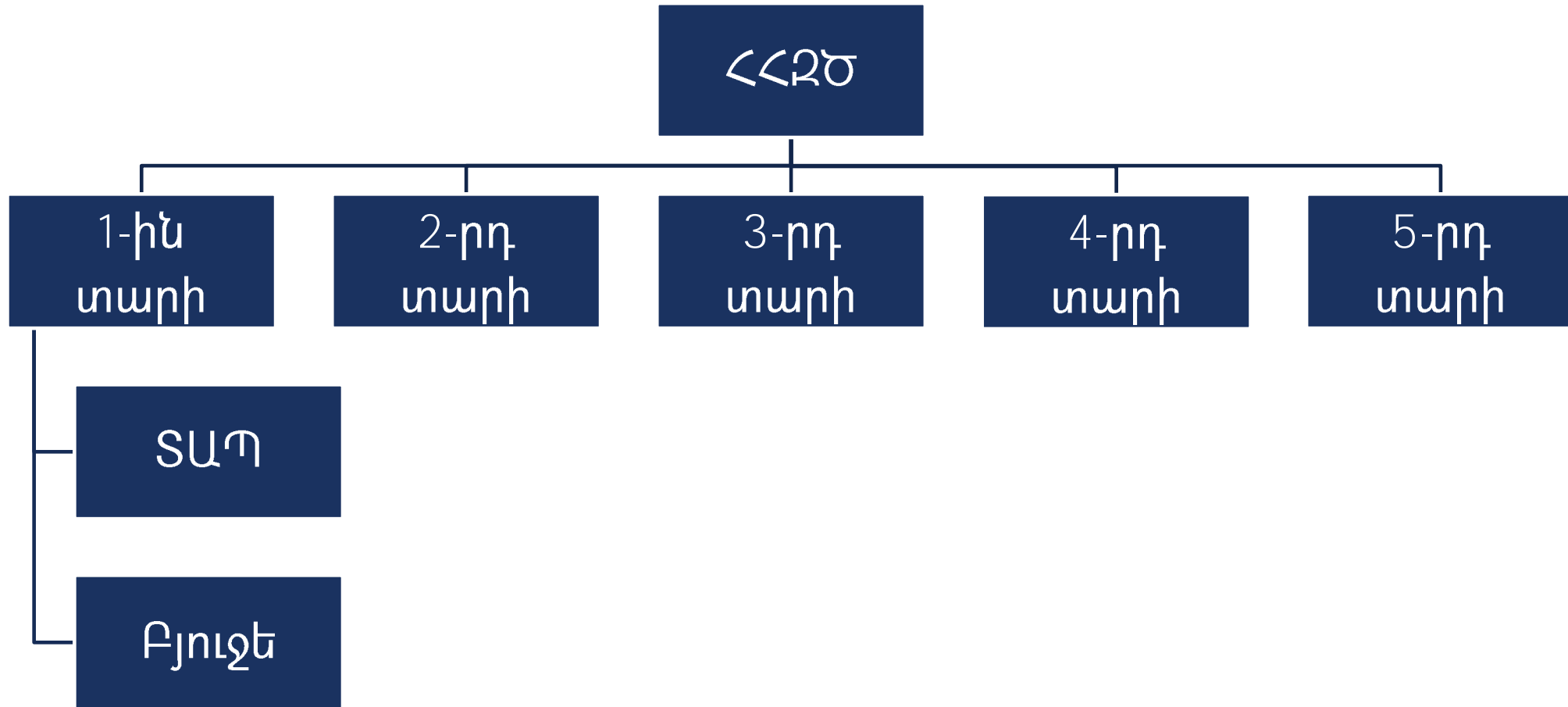
ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՑԻԿԼ

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

- Համայնքային քաղաքականություն ձևակերպվուն է հետևյալ ռեզոլվարական փաստաթղթերում՝
 - Համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիր,
 - Տարեկան աշխատանքային պլան,
 - Համայնքային բյուջե:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

- **ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀՆԳԱՄՅԱ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ (ՀՀՁԾ)** սահմանվում է համայնքի տեսլականը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, ռազմավարական գերակայությունները և նպատակները:
- **ՀՀՁԾ-ն բաղկացած է 4 բաժնից՝**
 - Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն,
 - Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավարում,
 - ՀՀՁԾ ֆինանսավորում,
 - ՀՀԾՁ մոնիթորինգ *(ծրագրի գնահատման համար կիրառվող ցուցանիշները, ցուցանիշների հավաքագրման հաճախականությունը, տեղեկատվության աղբյուրները):*
- Յուրքանչյուր ծրագրի համար մշակվում է **Ծրագրի անձնագիր և Ծրագրի մոնիթորինգի պլան:**

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ: ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

- **ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆԸ (ՏԱՊ)** մշակվում է ՀՀԶԾ հիման վրա և արտացոլում է տվյալ տարում համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացման գերակայություններն ու առաջնահերթությունները, նախատեսվող բոլոր ծրագրերը և միջոցառումները, ֆինանսավորման աղբյուրները, ժամկետները և պատասխանատուները:
- **ՏԱՊ-ի մշակման նպատակներն են.**
 - համակարգել ՏԻՄ-երի տվյալ տարվա անելիքները,
 - սահմանել անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների հայթայթման ռազմավարություն,
 - համախմբել համայնքում նախատեսվող բոլոր ծրագրերը ՀՀԶԾ-ով սահմանված՝ համայնքի տեսլականի և ոլորտային հիմնական նպատակների իրականացման շուրջ,
 - շաղկապել նախատեսվող ծրագրերը դրանց իրականացման արդյունքների հետ,
 - որոշակիացնել ծրագրերի ֆինանսական աղբյուրները և միջոցները, պատասխանատուները և ժամկետները,
 - մշակել տվյալ տարվա ՏԱՊ-ի իրականացման Մոնիթորինգի և գնահատման պլանը (ՄԳՊ):

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- **ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆ** սահմանում է համայնքի առաջիկա/ընթացիկ 1 տարվա ֆինանսական պլանը:
- **Համայնքների բյուջեների կառուցվածքը.**
 - Համայնքի բյուջեի վարչական մաս (վարչական բյուջե)
 - Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մաս (ֆոնդային բյուջե)

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

■ Համայնքների բյուջեների եկամուտների կառուցվածքը

	Վարչական բյուջե	Ֆոնդային բյուջե
Մուտքեր	<p>Պաշտոնական դրամաշնորհներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաները Պետական բյուջեից տրամադրվող ընթացիկ սուբվենցիաներ Այլ աղբյուրներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ 	<p>Պաշտոնական դրամաշնորհներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Պետական բյուջեից տրամադրվող կապիտալ սուբվենցիաներ Այլ աղբյուրներից ստացվող կապիտալ նպատակային դրամաշնորհներ

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

■ Համայնքների բյուջեների եկամուտների կառուցվածքը

	Վարչական բյուջե	Ֆոնդային բյուջե
Մուտքեր	<p>Այլ եկամուտներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի, ինչպես նաև համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության կամ կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ Տեղական վճարներ Պետության կողմից տեղական ինքնակառավարման մարմիններին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման համար տրվող միջոցներ Համայնքի բյուջե մուտքագրվող այլ եկամուտներ 	<p>Այլ եկամուտներ՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններից մուտքերը (համայնքի սեփականությունը համարվող գույքի օտարումից եկամուտները և այլն) Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումները

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Համայնքային բյուջենների ծախսերը ներկայացվում են հետևյալ դասակարգմամբ.
 - **Տնտեսագիտական**
 - **Պերատեսչական**
 - **Գործառական**
 - **Ծրագրային**

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Բյուջեի տնտեսագիտական դասակարգումը ցույց է տալիս, թե հանրային ծառայությունների արտադրության համար ինչ տեսակի ռեսուրսներ են օգտագործվում:
- Համաձայն տնտեսագիտական դասակարգման բյուջեի ծախսերը դասակարգվում են՝
 - **Ընթացիկ ծախսեր**
 - Աշխատավարձ
 - Տոկոսավճար
 - Տրանսֆերտներ
 - Ապրանքների և ծառայությունների ձեռք բերում
 - **Կապիտալ ծախսեր**

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Բյուջեի գերատեսչական դասակարգումը ծախսերի խմբավորումն է ըստ բյուջետային միջոցների անմիջական ստացողների՝ ՏԻՄ-երի գերատեսչական կառուցվածքների:

- Օրինակ
 - Համայնքային **կրթական** ոչ առևտրային կազմակերպությունները,
 - Համայնքային **մշակութային** ոչ առևտրային կազմակերպությունները,
 - Համայնքային **սպորտային** ոչ առևտրային կազմակերպությունները,

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Բյուջեի գործառական դասակարգումը ցույց է տալիս, թե հանրային հատվածի հիմնական գործառույթների (ֆունկցիաների) համար հանրությունը որքան ռեսուրս է տրամադրել:
- Առանձնացվում են բյուջետային դասակարգման հետևյալ բաժինները՝

01	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ
02	Պաշտպանություն
03	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն
04	Տնտեսական հարաբերություններ
05	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն
06	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություն
07	Առողջապահություն
08	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն
09	Կրթություն
10	Հիմնական բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ

- Բյուջեի **ծրագրային դասակարգումը** խմբավորում է հանրային հատվածի ծառայություններն ըստ որոշակի նպատակների:
- **Ծրագրային բյուջեն** ցույց է տալիս, թե ինչ արդյունքներ ձեռք կբերվեն բյուջետային ծրագրերն իրականացնելիս և ինչ ռեսուրսներ են անհրաժեշտ ռազմավարական ծրագրի արդյունքների ձեռքբերման համար:
 - Ի՞նչ արդյունքներ ձեռք կբերվեն,
 - Ի՞նչ ազդեցություն կլինի հասարակության վրա,
 - Ի՞նչ ազդեցություն կլինի շահառուների վրա,
 - Որքա՞ն գումար կծախսվի տվյալ ծառայությունը մատուցելու և տվյալ նպատակին հասնելու համար:

➤ **ՄԱՍ 2. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ: ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ**

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

- Բյուջետային ծրագրերը **կապող օղակ** են հանդիսանում քաղաքականության և բյուջետավորման համակարգի միջև:
- Բյուջետային ծրագրերը հանդիսանում են պետական քաղաքականությունը սահմանող ՀՀ օրենքների և ռազմավարությունների իրականացումը և համապատասխան նպատակների ձեռք բերումը ապահովող **բյուջետային գործիքներ**:
- Բյուջետային ծրագիրը պետության **կոնկրետ նպատակի** իրագործմանն ուղղված միմյանց հետ փոխկապակցված միջոցառումների համախումբ է:

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ

- **Բյուջետային ծրագիրը պետք է հստակ կապված լինի քաղաքականության որևէ նպատակի/վերջնական արդյունքի հետ.**
 - *Օրինակ՝ «Զբոսաշրջության զարգացման ծրագիրը» նպաստում է տվյալ համայնքում տուրիզմի զարգացման համար նախադրյալների ստեղծմանը:*

- **Միևնույն ծրագրում պետք է ներառվեն տվյալ նպատակին կամ վերջնական արդյունքին ուղղված պետության կողմից իրականացվող բոլոր միջոցառումները:**
 - *Միևնույն ծրագրում կարող են ներառվել ծառայություններ, տրանսֆերտներ, ինչպես նաև ցանկացած այլ տիպի միջոցառումներ:*

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

- Ծրագրի անվանումը
- Ծրագրի նպատակը
- Ծրագրի դասիչը
- Ծրագրի արդյունքային ցուցանիշները
- Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները
- Ծրագրի գծով ծախսերը
- Ծրագրի իրականացման համար պատասխանատու մարմինը

ԾՐԱԳՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

- **Ծրագրի անվանումը** հանդիսանում է բյուջետային փաստաթղթերում ներկայացվող ծրագրի պաշտոնական անվանումը:
- **Ծրագրի անվանումը** առաջին հայացքից ընդհանուր պատկերացում է տալիս ծրագրի նպատակի վերաբերյալ և արտահայտում է ծրագրի էական կողմը:

ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

- **Ծրագրի նպատակը** արտահայտում է, թե ինչ կոնկրետ սոցիալական կամ հասարակական խնդիր է լուծվում ծրագրի իրականացմամբ:

- **Ծրագրի նպատակի** հասանելիության չափման համար սահմանվում են վերջնական արդյունքներ:

- **Ծրագրի նպատակը** պետք է լինի լինի իրագործելի և իրատեսական:

- *Օրինակ`*
 - Համայնքը դարձնել մաքուր և հրապուրիչ
 - Համայնքը դարձնել լուսավոր ու անվտանգ
 - Բարելավել համայնքում նախադպրոցական կրթության ծառայության հասանելիությունը

ԾՐԱԳՐԻ ԴԱՍԻՋԸ

- **Ծրագրի դասիչը** ծրագրի նույնականացման համար կիրառվող քառանիշ թվային կոդ է (օրինակ՝ «05-02»), որը եզակի է յուրաքանչյուր առանձին ծրագրի համար,
- Քառանիշ թվի առաջին երկու նիշերն արտացոլում են **ծախսերի գործառական դասակարգման բաժինը (ոլորտը)**, որի կազմում ներկայացվում է ծրագիրը: Հաջորդ երկու նիշերն արտացոլում են տվյալ բաժնի (ոլորտի) **ծրագրի հերթական համարը**:
- Ծրագրի դասիչը կայուն է ժամանակի ընթացքում, այն չի փոխվում տարիների ընթացքում և չի կրկնվում:
- Ծրագրի ավարտից հետո այդ ծրագրի դասիչը չի տրամադրվում որևէ այլ նոր ծրագրի:

ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻՆԸ

- Համայնքի բյուջեի կատարման հիմնական պատասխանատուն համայնքի ղեկավարն է:
- Ծրագրի իրականացման համար պատասխանատու է հանդիսանում համայնքի աշխատակազմի համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանումը / ստորաբաժանման ղեկավարը:

ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

- **Ծրագրի միջոցառումները** ծրագրի շրջանակներում համայնքի միջամտություններն են, որոնք հատկապես ուղղված են տվյալ ծրագրի համար սահմանված նպատակի իրագործմանը:
- **Ծրագրի շրջանակներում** կարող են իրականացվել տարբեր բնույթի միջամտություններ՝ ծառայությունների մատուցում, ապրանքների կամ տրանսֆերտների տրամադրում, ոչ ֆինանսական (կապիտալ) ակտիվների ստեղծում և այլն:
- *Օրինակ, «Աղբահանության ծառայությունների մատուցում» ծրագրի շրջանակներում կարող են իրականացվել մի շարք միջոցառումներ՝ աղբամանների ձեռքբերում և տեղադրում, աղբահանության համար նախատեսված մեքենաների ձեռքբերում, աղբահանության ծառայության կազմակերպում և իրականացում և այլն:*

ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

- **Միևնույն ծրագրի շրջանակներում պետք է ներառվեն տվյալ նպատակին կամ վերջնական արդյունքին ուղղված բոլոր տիպի միջոցառումները, անկախ ծախսերի բնույթից (ընթացիկ, կապիտալ և այլն):**
- **Բյուջետային հատկացումները և արդյունքային ոչ ֆինանսական ցուցանիշները սահմանվում են հենց ծրագրի միջոցառումների մակարդակում:**
- **Միջոցառումները հանդիսանում են բյուջետային հատկացումների սահմանման, բյուջեի կատարման և հաշվետվողականության հիմքը:**

ԾՐԱԳՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐԸ

- **Ծրագրի գծով ծախսերը** տվյալ ծրագրի շրջանակներում ընդգրկված միջոցառումների իրականացման համար կատարվող բոլոր ծախսերն են:
- Ծրագրի գծով ծախսերը տվյալ նպատակին ուղղված բոլոր ծախսերն են:
- Ծրագրի գծով ծախսերը հանդիսանում են տվյալ ծրագրի միջոցառումների գծով ծախսերի պարզ հանրագումար:

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

- Միջոցառման անվանումը
- Միջոցառման նկարագրությունը
- Միջոցառման դասիչը
- Միջոցառման շահառուները
- Միջոցառման գծով արդյունքային (կատարողական) ոչ ֆինանսական չափորոշիչները և ցուցանիշները

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ և ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

- **Միջոցառման անվանումը** բյուջետային փաստաթղթերում ներկայացվող միջոցառման պաշտոնական անվանումն է:
- Միջոցառման անվանումը առաջին հայացքից ընդհանուր պատկերացում է տալիս պետության միջամտության ձևի վերաբերյալ և արտահայտում է միջոցառման էական կողմը:
- **Միջոցառման նկարագրությունը** նկարագրում է տվյալ միջոցառման հիմնական առանձնահատկությունները:

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

- **Միջոցառման նկարագրությունը** պետք է նկարագրի տվյալ միջոցառման հիմնական առանձնահատկությունները:
- Օրենսդրական պահանջներից կամ պետության պարտադիր պարտավորություններից բխող միջոցառման դեպքում նկարագրությունը կարող է պարունակել նաև հղումներ այդ պահանջներին կամ պարտավորություններին:

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ԴԱՍԻՉԸ

- **Միջոցառման դասիչը** դա ծրագրի միջոցառման նույնականացման համար կիրառվող քառանիշ թվային կոդ է (օրինակ «01-02» կամ «03-02»):
- Քառանիշ թվի առաջին երկու նիշերն արտացոլում են տվյալ բաժնի (ոլորտի) այն **ծրագրի հերթական համարը**, որի կազմում ներառված է միջոցառումը: Հաջորդ երկու նիշերն արտացոլում են տվյալ ծրագրի մեջ ներառված **միջոցառման հերթական համարը**:
- Միջոցառման դասիչը՝
 - ունիկալ է յուրաքանչյուր ծրագրի շրջանակներում ներառված յուրաքանչյուր միջոցառման համար,
 - եզակի է միայն կոնկրետ ծրագրի շրջանակներում,
 - հետագայում չի կարող տրամադրվել տվյալ ծրագրի շրջանակներում իրականացվող որևէ այլ նոր միջոցառման:

ՄԻՋՈՑԱՌՄԱՆ ՇԱՀԱՌՈՒՆԵՐԸ

- **Միջոցառման շահառուները** արտաքին միավորներ հանդիսացող ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք են (համայնքի բնակիչներ, կազմակերպություններ) կամ դրանց որոշակի խմբեր, որոնց կարիքների բավարարմանն անմիջականորեն ուղղված են միջոցառման շրջանակներում մատուցվող ծառայությունները կամ այլ միջամտությունները:

10-01 «Սոցիալական աջակցություն համայնքի սոցիալապես անապահով բնակիչներին»

Բյուջետային ծրագրի կառուցվածքի և բաղադրիչների քննարկում

10-01	Ծրագրի անվանումը՝
	Սոցիալական աջակցություն համայնքի սոցիալապես անապահով բնակիչներին
	Ծրագրի նպատակը՝
	Բարձրացնել սոցիալապես անապահով ընտանիքներին տրամադրվող սոցիալական աջակցության հասցեականությունը
	Վերջնական արդյունքի նկարագրությունը՝
	Համայնքի սոցիալապես անապահով ընտանիքներին տրամադրվող սոցիալական աջակցությունը հասցեականությունը բարձրացվել է 3%-ով, բնակիչներն գոհ են իրականացվող սոցիալական ծրագրից

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ	
01-01	<i>Դրամական օգնություն նորածինների ընտանիքներին</i>
01-02	<i>Դրամական օգնություն Դիլիջան համայնքի սոցիալապես անապահով անձանց</i>
01-06	<i>Աջակցություն ՀԿ-ների կողմից իրականացվող սոցիալական և գենդերային ուղղվածություն ունեցող ծրագրերի իրականացման համար</i>
01-09	<i>Ամենամսյա դրամական օգնություն Հայրենական պատերազմի վերերաններին</i>
01-10	<i>Ամենամսյա աջակցություն «Հույսի կամուրջ» ՀԿ-ին</i>

- **ԽՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ 2.1:** ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

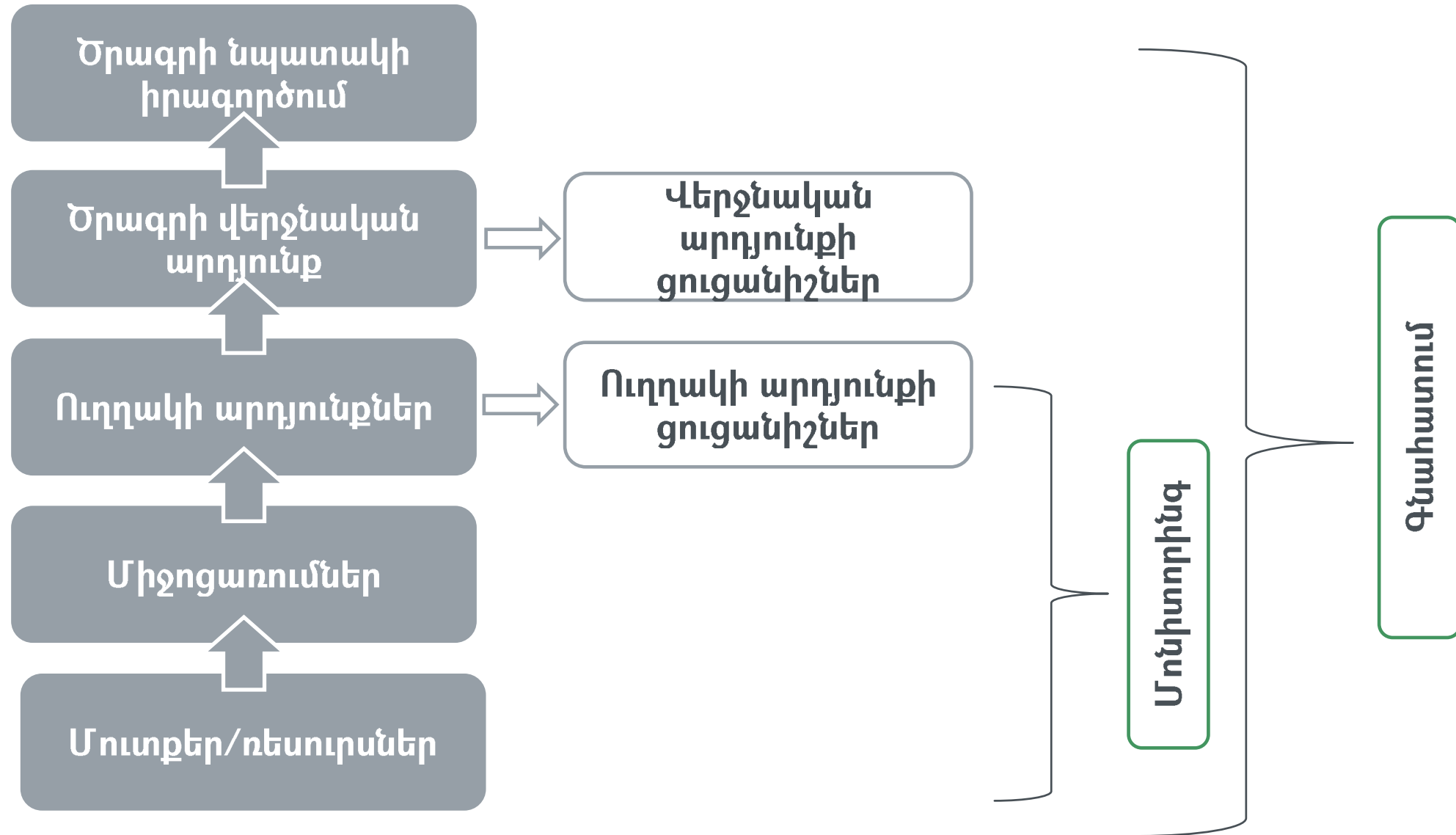
ՄԱՍ 3. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ: ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

- Բյուջետային ծրագրի մակարդակում՝
վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ

- Բյուջետային միջոցառման մակարդակում՝
ուղղակի արդյունքի չափորոշիչներ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՇՂԹԱՆ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Վերջնական արդյունքի չափորոշիչները և ցուցանիշները հանդիսանում են բյուջետային ծրագրերի նպատակների չափման, կատարողականի և արդյունավետության գնահատման հիմնական գործիքը:
- Վերջնական արդյունքի ցուցանիշները հնարավորություն են տալիս հետևելու, թե արդյոք իրագործվում է ծրագրի նպատակը և որքանով է այն իրագործվում:
- Վերջնական արդյունքի ցուցանիշները հաճախ ներկայացվում են որպես **հասարակության կյանքի պայմանների բարելավում կամ դրան նպաստող դրական փոփոխություն:**
- Վերջնական արդյունքները լիովին վերահսկելի չեն:

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Միևնույն նպատակին կարող են համապատասխանել մեկից ավելի վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ:

Նպատակ՝

Համայնքում նախադարոցական կրթության ծառայության որակի բարելավում:

Վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ՝

1. Զեռուցվող նախադարոցական ուսումնական հաստատությունների թիվը
2. Նախադարոցական ուսումնական հաստատություններում նորացված փափուկ գույքով ապահովված խաղասենյակների կշիռը

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- **Վերջնական արդյունք**

Համայնքում բնակչության խմելու ջրի հասանելիություն ունեցող բնակչության ան

- **Վերջնական արդյունքի չափորոշիչի անվանումը**

Խմելու ջրի մշտապես հասանելիություն ունեցող համայնքային բնակչության մասնաբաժին

ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

- Ուղղակի արդյունքի (ոչ ֆինանսական) չափորոշիչները **անմիջականորեն նկարագրում են միջոցառումը:**
- Ուղղակի արդյունքի չափորոշիչների հիման վրա **պետք է գնահատվի տվյալ միջոցառման իրականացումը:**
- Միջոցառումների արդյունքային ցուցանիշները **վերահսկելի են**, այսինքն, պետական մարմինը կամ կազմակերպությունը, որն իրականացնում է այդ միջոցառումները, կարող է **վերահսկել դրանք և պատասխանատու է դրանց համար:**
- Ուղղակի արդյունքի չափորոշիչները սովորաբար արտահայտում են իրականացվող միջոցառման **քանակը, որակը, ժամկետը, վայրը, ծածկույթը** և այլն:

ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ ԵՎ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ

Քանակական
ցուցանիշներ

Չափորոշում են տրամադրվող ծառայությունների քանակը կամ ծավալը, արտահայտվում են ինչպես բացարձակ թվով, այնպես էլ տոկոսային հարաբերությամբ:

Որակական
ցուցանիշներ

Գնահատում են մատուցվող ծառայության որակը շահառուի տեսանկյունից: Ցույց է տալիս տրամադրվող ծառայության կամ ապրանքի համապատասխանությունը որոշակի ստանդարտի:

Ժամկետայնության
ցուցանիշներ

Բնութագրում են ծառայության իրականացման կամ ավարտի ժամկետը, ծառայության արդյունավետությունը՝ շահառուների կարիքներին արագ և ժամանակին արձագանքելու իմաստով:

10-01 – «Սոցիալական աջակցություն համայնքի սոցիալապես անապահով բնակիչներին»

Բյուջետային ծրագրի արդյունքային ցուցանիշների քննարկում

ԾՐԱԳՐԻ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

10-01	Սոցիալական աջակցություն համայնքի սոցիալապես անապահով բնակիչներին
	Սոցիալական ծրագրի շահառուների բավարարվածությունը իրականացվող ծրագրից՝ այո, ոչ, մասամբ

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	10-01
Միջոցառման դասիչը՝	01-01
Միջոցառման անվանումը՝	Դրամական օգնություն նորածինների ընտանիքներին
Միջոցառման նկարագրությունը՝	Համայնքի 260 նորածինների մայրերին աջակցություն
Արդյունքի չափորոշիչներ	
<i>Նորածին երեխաների թիվը</i>	
<i>Տրամադրվող գումարի չափը յուրաքանչյուր երեխային՝ հազար դրամ</i>	
<i>Տրամադրվող գումարի հասցեականությունը՝ այո, ոչ, մասամբ</i>	
<i>Ծրագրի իրականացման ժամկետը՝ տարի</i>	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	10-01
Միջոցառման դասիչը՝	01-02
Միջոցառման անվանումը՝	Դրամական օգնություն Դիլիջան համայնքի սոցիալապես անապահով անձանց
Միջոցառման նկարագրությունը՝	Դիլիջան համայնքի սոցիալապես անապահով ընտանիքներին ցուցաբերվում է աջակցություն՝ ըստ ստացվող դիմումների
Արդյունքի չափորոշիչներ	
Դիլիջան բնակավայրի սոցիալապես անապահով բնակիչների թիվը	
Տրամադրվող գումարի չափը յուրաքանչյուր երեխային՝ հազար դրամ	
Տրամադրվող գումարի հասցեականությունը՝ այո, ոչ, մասամբ	
Ծրագրի իրականացման ժամկետը՝ տարի	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	10-01
Միջոցառման դասիչը՝	01-03
Միջոցառման անվանումը՝	Աջակցություն ՀԿ-ների կողմից իրականացվող սոցիալական և գենդերային ուղղվածություն ունեցող ծրագրերի իրականացման համար
Միջոցառման նկարագրությունը՝	Դրամաշնորհի հատկացում այն ծրագրերին որոնք ունեն գենդերային և սոցիալական ուղղվածություն:
Արդյունքի չափորոշիչներ	
<i>Իրականացվող ծրագրերի քանակը</i>	
<i>Ծրագրի իրականացման ժամկետը՝ տարի</i>	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	10-01
Միջոցառման դասիչը՝	01-04
Միջոցառման անվանումը՝	Ամենամսյա դրամական օգնություն Հայրենական պատերազմի վետերաններին
Միջոցառման նկարագրությունը՝	Հայրենական պատերազմի 4 վետերանների ամեն ամիս տրվում է 10000 դրամ օգնություն
Արդյունքի չափորոշիչներ	
Վետերանների թիվը	
Տրամադրվող գումարի չափը յուրաքանչյուր երեխային՝ հազար դրամ	
Տրամադրվող գումարի հասցեականությունը՝ այո, ոչ, մասամբ	
Գումարի տրամադրման հաճախականությունը	

ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՈՒՂՂԱԿԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԸ

Ծրագրի դասիչը՝	10-01
Միջոցառման դասիչը՝	01-05
Միջոցառման անվանումը՝	Ամենամսյա աջակցություն «Հուլիսի կամուրջ» ՀԿ-ին
Միջոցառման նկարագրությունը՝	Աջակցություն «Հուլիսի կամուրջ» ՀԿ-ին դրամաշնորհի տեսքով
Արդյունքի չափորոշիչներ	
<i>Շահառուների թիվը</i>	
<i>Տրամադրվող գումարի չափը յուրաքանչյուր երեխային՝ հազար դրամ</i>	
<i>Տրամադրվող դրամաշնորհի հաճախականությունը ամսվա կտրվածքով՝ անգամ</i>	

- **ԽՄՔԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ 3.1:** ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՂՄՄԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՎԱԾ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ